

Granskning av arbetet med trygghet och studiero

2024-02-06

1 Granskning av arbetet med trygghet och studiero

Enligt skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Kort sagt – ingen ska behöva vara rädd i skolan och eleverna ska ha goda möjligheter att koncentrera sig på sitt skolarbete.

Trygghet och studiero är därmed viktiga förutsättningar för elevernas kunskapsutveckling. Trots det upplever en majoritet av eleverna i årskurserna 5 och 8 i grundskolan och nära hälften av eleverna som går andra året i gymnasieskolan att det ibland, sällan eller aldrig är arbetsro på lektionerna. Det framgår av Skolinspektionens elevenkäter som elever i de kommunala skolorna i Göteborg besvarade år 2022. När det gäller trygghet är det dock en majoritet av eleverna som uppger att de känner sig trygga i skolan.

På nationell nivå visar PISA 2022 att klassrumsklimatet (hur vanligt det är med olika störningsmoment) på matematiklektionerna i Sverige är sämre än OECD-genomsnittet och sämst i Norden.¹ Skolinspektionen ser också ofta brister inom arbetet med trygghet och studiero.² Skolverket konstaterar att de flesta eleverna känner sig trygga i skolan. Samtidigt finns det en negativ utveckling över tid och en växande andel elever som inte känner sig trygga. Störst är otryggheten i högstadiet men redan i årskurs 5 känner sig var sjunde elev otrygg i skolan.³

Den 1 augusti 2022 infördes flera ändringar i skollagen inom området trygghet och studiero. Ändringarna innebär bland annat att det uttryckligen anges i skollagen att all skolpersonal har befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. Ändringarna omfattar också regelverket för de disciplinära åtgärderna gällande omhändertagande av föremål, tillfällig omplacering och avstängning.

Kommunfullmäktiges budget för 2024 anger för grundskolenämnden att barn och unga ska vara trygga i skolan. För utbildningsnämnden ska elevernas och personalens studie- och arbetsmiljö präglas av fokus på kunskap och utbildning där hot, våld, kränkningar och narkotikaanvändning bekämpas effektivt.

Under år 2023 fattade både grundskolenämnden och utbildningsnämnden beslut om åtgärder för en ekonomi i balans. Båda nämnderna lyfter att åtgärderna innebär en påtaglig risk för att arbetet med trygghet och studiero påverkas negativt. Nämnderna bedömer att färre vuxna i skolan ökar risken för att hot och våld uppstår. I grundskolenämndens budgetbeslut för 2024 bedöms risken kvarstå.

¹ Skolverket (2023) *PISA 2022 15-åringars kunskaper i matematik, läsförståelse och naturvetenskap*. PISA står för Programme for International Student Assessment. Ett index har beräknats utifrån elevernas svar på hur vanligt det är att: eleverna inte lyssnar på vad läraren har sagt, det är bullrigt och stökigt, läraren måste vänta länge på att eleverna ska lugna sig, eleverna inte kan arbeta bra, eleverna inte börjar arbeta förrän en lång stund efter att lektionen har börjat samt att eleverna blir distraherade när de eller andra elever använder digitala verktyg.

² Skolinspektionen (2020) *Skolors arbete med trygghet och studiero En tematisk analys utifrån beslut fattade inom regelbunden kvalitetsgranskning 2018–2019*. Skolinspektionen *Årsrapport 2022*.

³ Skolverket (2023) *Skolverkets bedömning av läget i skolväsendet 2023*.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om nämnderna har ett ändamålsenligt arbete med att tillförsäkra eleverna i grund- och gymnasieskolan en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Med ändamålsenlighet avses att arbetet bedrivs i enlighet med lagar, förordningar, stödmaterial, samt fullmäktiges och nämndernas styrdokument.

Syftet preciseras i ett antal revisionsfrågor som konkretisar vad granskningen ska besvara.

1. Säkerställer nämnderna att det bedrivs ett systematiskt förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero?
2. Säkerställer nämnderna att det vidtas adekvata åtgärder om det är bristande trygghet och studiero?
3. Säkerställer nämnderna att arbetet med trygghet och studiero följs upp och utvärderas på ett systematiskt sätt?

1.2 Ansvariga nämnder

Granskningen omfattar grundskolenämnden och utbildningsnämnden.

1.3 Revisionskriterier

Revisionskontoret kommer att använda följande revisionskriterier för att bedöma granskningens iakttagelse

- skollagen (2010:800): 2 kap. 34 §, 4 kap. 3–7 §§, 5 kap. 3, 4a–e och 5–24 §§, 6 kap. 6–10 §§, 10 kap. 30 § skollagen, 11 kap. 29 § skollagen och 28 kap. 5, 9 och 12 §§
- förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), förordning (SKOLFS 2022:13) om läroplan för gymnasieskolan
- Prop. 2021/22:160 *Skolans arbete med trygghet och studiero*
- Skolverkets stödmaterial om att främja trygghet och studiero och arbetet med disciplinära åtgärder (skolverket.se)
- Göteborgs Stads budget för 2024.

1.4 Metod och avgränsningar

Granskningen kommer att genomföras genom intervjuer på enhets- och förvaltningsnivå samt genom dokumentgranskning.

Granskningen har avgränsats till skolformerna grundskolan och gymnasieskolan. Skollagens bestämmelser om åtgärder mot kränkande behandling kommer att ingå i granskningen, men fokus kommer att vara på bestämmelserna om trygghet och studiero.

1.5 Projektorganisation

Granskningen kommer att genomföras av revisionskontoret i Göteborgs Stad.

1.6 Oberoende och integritet

De sakkunnigas oberoende och integritet har prövats enligt vår oberoendedeklaration vilken baseras på Sveriges kommunala yrkesrevisorers modell. Inga omständigheter har framkommit som kan ifrågasätta förtroendet för de sakkunnigas oberoende och integritet som granskare.

1.7 Avrapportering

Avrapportering till revisorsgruppen planeras att ske hösten 2024.

1.8 Kvalitetssäkring

Rapportens innehåll kommer att stämmas av med de granskade verksamheterna. Kvalitetssäkring genomförs av kvalitetsansvarig för projektgranskningar.